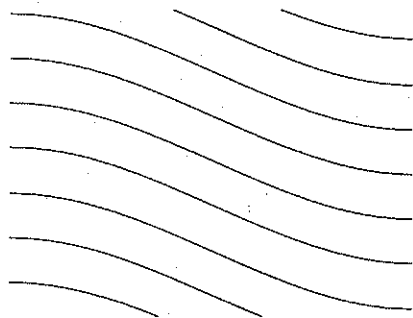

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

DECEMBER 1998/12

- ▲ DOMAČE NOVIČKE ● S sej Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih
- Prenovljeni programi tujih jezikov za odrasle pred sprejemom ● Posebno obvestilo za vodje izobraževalnih organizacij ▲ UTRINKI IZ SVETA ● Mednarodno povezovanje informacijsko-dokumentacijskih centrov na področju izobraževanja odraslih ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Je izobraževanje starejših odraslih zrcalo razvitosti civilne družbe? ● Strategije večje uspešnosti ● Program javnega dela *Pomoč pri učenju udeležencem osnovne šole za odrasle* ● Študijski krožek na vasi – možnost za graditev skupnosti ● Uredimo in polepšajmo naš kraj ● Borze znanja v Sloveniji (I. del) ● Kako naj zastavim svojo profesionalno in življenjsko pot v prihodnje ▲ PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO ● Posvet ob 30-letnici delovanja ADS ● Načrtovanje izobraževalnih programov za odrasle ▲ OBVESTILA Dnevi slovenskega izobraževanja '99 ▲ PONUJAJO VAM ▲ POSVETI, KONFERENCE ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah):
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novice v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si

ISSN 1408-6484. Naklada 2350 izvodov

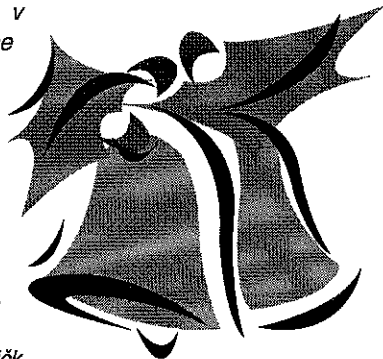
Po mnenju Urada vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26. 7. 1993 spada bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Novoletno voščilo bralcem Novičk

Dragi prijatelji, dovolite nam, da se vam zahvalimo za sodelovanje in naklonjenost, ki ste nam ju namenili v iztekajočem se letu. V novem letu vam želimo vse najlepše in veliko dobrega. Naj se vam uresniči tisto, kar ste si želeli. Mi pa si želimo, da bi še naprej ostali skupaj, združeni v skupnih prizadevanjih za razvoj, raziskovanje, izboljševanje in pospeševanje učenja in izobraževanja odraslih.

Srečno in uspešno leto 1999!

dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica ACS,
mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega
središča,
mag. Maja Korošak, urednica Novičk,
v imenu sodelavcev Andragoškega centra Slovenije

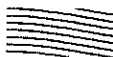

DOMAČE NOVIČKE

S sej Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih

Kurikularni prenovi se čas počasi izteka in nekaterim organom, kot je npr. Nacionalni kurikularni svet, v januarju že poteče mandat. Prav to pa je tudi razlog, da se je delo pri prenovi v različnih kurikularnih komisijah pospešilo. Izobraževanje odraslih in Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih pri tem nista izjemi. Ker pa o našem delu v zadnjih treh številkih Novičk nismo prav nič zapisali, najprej na hitro pogledimo, kaj se je zgodilo. Čeprav je od posveta Programska prenova poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih minilo že nekaj mesecev, so sklepi in pobude, sprejeti na njem, še vedno aktualni. Za vse, ki ste na njih že pozabili ali jih ne poznate: najdete jih tudi na internetu, na domači strani Andragoškega centra (<http://www.acs-saec.si/posveti.htm>). Sicer pa smo o pobudah in sklepih

posveta obvestili širok krog ustanov, državnih organov in posameznikov ter jih zaprosili za informacijo o tem, kaj nameravajo storiti oziroma lahko storijo v zvezi s pobudami. Poleg Centra za poklicno izobraževanje in Sosveta vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev se je odzvalo še Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Realizacijo redno pregledujemo tudi na naših sejah, jasno pa je, da si pobude zelo težko utirajo pot. Nekatere pobude naših programskih komisij pa so le padle na plodna tla. Tako je že pripravljen program andragoškega usposabljanja za predavatelje v programih višjega strokovnega izobraževanja (delo je koordiniral CPI, pripravili pa so ga na Filozofski fakulteti). Predlog čaka na obravnavo na Strokovnem svetu za visoko šolstvo, naša področna kurikularna komisija pa ga bo obravnavala na decembrski seji. Ministrstvo za šolstvo in šport smo tudi opozorili na težave, s katerimi se srečujejo izobraževalci odraslih, ki nimajo pedagoško-andragoške izobrazbe. Fakultete, ki izvajajo program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe, očitno nimajo zadostnih kapacitet, in kandidate (po zakonu si tako izobrazbo morajo pridobiti), začasno zavračajo. Pripravljena in tudi že sprejeta so bila dopolnila k Izhodiščem za pripravo izobraževalnih programov za pridobitev višje strokovne izobrazbe, ki urejajo nekatere posebnosti pri pripravi teh programov, ko se v njih izobražujejo odrasli.

Na 33. seji (27. november 1998) je PKK IO obravnavala in sprejela predloge programov za učenje tujih jezikov za odrasle, in sicer za angleščino, nemščino, francoščino in italijanščino. Programska kurikularna komisija za javne programe iz 7. člena Zakona o izobraževanju odraslih je predloge pred tem verificirala tudi na posvetu z učitelji v programih tujih jezikov, ki so jih zelo ugodno ocenili.

Sicer pa smo 33. sejo PKK IO poimenovali razširjena seja, saj smo k prvi točki – obravnavi programov usposabljanja in izpopolnjevanja za manj zahtevna dela (programi USO) in njihovi vlogi v sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih – povabili predstavnike Gospodarske in Obrtne zbornice Slovenije, panožnih združenj, ministrstev za delo in šolstvo, strokovnih svetov za poklicno in strokovno izobraževanje ter za izobraževanje odraslih ter drugih ustanov oziroma organov, ki o tej problematiki odločajo ali strokovno sodelujejo.

Programska kurikularna komisija za nižje poklicno izobraževanje odraslih, ki je s pomočjo strokovnih delavcev ACS pripravila gradivo za razpravo, je na problematiko programov USO in na posledice njihove odprave za sistem poklicnega izobraževanja odraslih opozorila že na posvetu *Programska prenova poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih v Gozdu Martuljku*, junija letos. Kljub temu, da je programom USO s 1. septembrom 1998 potekla veljavnost in pobude udeležencev posveta po njihovem podaljšanju še niso bile sprejete, smo se v PKK IO odločili, da na posvetu začeto diskusijo nadaljujemo na razširjeni seji in skušamo poiskati odgovore na naslednja vprašanja. Ali se lahko programi USO (vsaj nekateri) preoblikujejo v programe nižjega poklicnega izobraževanja? Kako in v kakšni obliki jih umestiti na trg dela in znanja ter katere kriterije uporabiti za njihovo preoblikovanje oziroma ukinitve? Žal na tako postavljena vprašanja nismo dobili enoznačnih in konkretnih odgovorov. Strinjali smo se, da se z odpravo programov USO pojavlja vrzel v sistemu poklicnega usposabljanja odraslih, zlasti za manj zahtevna dela ter za tisti del populacije, ki nima možnosti, ambicij ali sposobnosti, da bi se vključil v zahtevnejše programe. Zato je

treba pri nadaljnem razvoju sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja upoštevati pozitivne izkušnje, ki smo jih pridobili s programi USO. Pri tem naj imajo odločujočo vlogo delodajalci. Rešitve naj bodo oblikovane tako, da omogočajo prehodnost med različnimi ravnmi zahtevnosti, fleksibilnost v načinih in možnostih pridobivanja teh znanj in spretnosti (izobraževanje, usposabljanje, izpopolnjevanje, certifikatni sistem, ugotavljanje in potrjevanje znanja).

Opozorili smo, da se vprašanja programov usposabljanja in izpopolnjevanja rešujejo prepočasi, zlasti zato ker niso dorečene pristojnosti glede načrtovanja, odločanja in izvajanja sistema poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Zato PKK IO poziva vse, še posebej pa Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za šolstvo in šport, da čimprej opredelita te pristojnosti in s tem omogočita, da se strokovne rešitve, ki so že pripravljene, uveljavijo v praksi.

Sklenili smo, da se na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za šolstvo in šport naslovi pobuda za takojšnje podaljšanje veljavnosti programov usposabljanja in izpopolnjevanja. Obe ministrstvi bomo opozorili tudi na probleme, ki se zaradi neureditve tega vprašanja pojavljajo v praksi. Hkrati bomo ministrstvi opozorili, da je treba omogočiti izvajanje tako podaljšanih veljavnih programov vsem, ki imajo pravico do izvajanja teh programov - torej so vpisani v razvid izobraževalnih organizacij Ministrstva za šolstvo in šport.

Na naslednji seji v decembru bo PKK IO obravnavala predlog Programa za osnovno izobraževanje odraslih, o tem pa več v prihodnji številki Novičk.

Metka Svetina, ACS

Prenovljeni programi tujih jezikov za odrasle pred sprejemom

Kar nekaj časa je že minilo, kar sem poročala o prenovi programov za tuje jezike za odrasle. Ta čas so ekspertne skupine pridno delale in do junija pripravile prenovljene kataloge znanja, čez poletje in v jeseni pa še izpitne kataloge.

Spremenjene programe smo najprej predstavili predavateljem tujih jezikov, in sicer 23. novembra 1998 v Kopru ter 25. novembra v Ljubljani. Pri pripravi srečanja v Kopru nam jo je nekoliko zagodilo vreme, saj zaradi snega in burje udeležba ni bila taka, kot smo pričakovali. Kljub temu pa so nas prisotne predavateljice, ob splošni pohvali prenovljenih programov, opozorile na nekatere pomanjkljivosti; te smo kasneje tudi odpravili. Na srečanju v Ljubljani je bilo prisotnih skoraj 70 udeležencev, predvsem predavateljic iz vse Slovenije, tako z ljudskih univerz kot zasebnih jezikovnih šol. Njihovo mnenje je, da prenovljeni programi ustrezajo pričakovanjem, ki so jih izrazile ob anketi. Slednjo smo med predavateljicami izvedli pred začetkom prenavljanja programov.

Kaj torej prinašajo novi programi angleščine, nemščine, italijanščine in francoščine za odrasle? Najpomembnejša je verjetno delitev na osnovno in višjo raven. Prva obsega 300 ur in je namenjena popolnim ali delnim začetnikom, omogočala pa bo pridobivanje znanja za pisno in ustno sporazumevanje v preprostih življenjskih situacijah. Višja raven obsega 200 ur in omogoča poglobljanje znanja na področju pisnega in ustnega sporazumevanja v tujem jeziku. Pri tem vsebine še vedno ostajajo splošne in v večjem obsegu ne posegajo v t. i. mikrojezike (npr. poslovni jezik, jezik za posamezne poklice). Novost je tudi to, da so standardi znanja opredeljeni veliko bolj natančno kot doslej, zaradi česar bo mogoče natančnejše ugotavljanje ravni znanja. Standardi so opredeljeni tudi glede na mednarodne standarde, ki jih je opredelil Svet Evrope. S tako opredeljenimi standardi je mogoče natančno določiti načine in postopke preverjanja znanja. Za tiste, ki bodo želeli, je predvideno standardizirano (eksterno) preverjanje znanja, ki ga bo pripravil in organiziral Republiški izpitni center. Kot novost naj omenim tudi zaostrene pogoje za izvajanje teh javnih programov, zlasti to, da bodo učitelji (in s tem izvajalske ustanove) morali dokazovati, da se stalno spopolnjujejo. To je odgovor na pogoste zahteve, da je treba preprečiti, da bi se z jezikovnim izobraževanjem lahko ukvarjal kdor koli. V prenovljenih programih je še nekaj manjših sprememb, o katerih pa na tem mestu ni mogoče podrobneje razpravljati.

Prenovljeni programi so predloženi na Strokovni svet za izobraževanje odraslih v sprejem. Če ne bo kakšnih zapletov, bodo verjetno sprejeti januarja ali februarja, nato pa bi že lahko stekli postopki za vpis v razvid pri MŠŠ. Prve izvedbe novih programov je tako mogoče pričakovati v naslednjem šolskem letu.

Sonja Klemenčič, ACS

Posebno obvestilo za vodje izobraževalnih organizacij

Predsednik odbora za kulturo, šolstvo in šport pri Državnem zboru, gospod Janez Mežan, nas je obvestil, da je Državni zbor sprejel amandma k 21. členu a Zakona o lokalni samoupravi, ki ga je predlagal Andragoški center Slovenije. Občina je je torej po novem zadolžena, da

“ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in za kvaliteto življenja njenih prebivalcev”.

S tem določilom je odpravljena ena od velikih sistemskih pomanjkljivosti na področju izobraževanja; v naših rokah pa je, ali nam bo zakonsko določilo uspelo spraviti tudi v življenje.

Olga Drofenik, ACS

Mednarodno povezovanje informacijsko-dokumentacijskih centrov na področju izobraževanja odraslih

Lani smo obširno poročali o Peti mednarodni Unescovi konferenci o izobraževanju odraslih (CONFINTEA V, Hamburg, julij 1997), nekoliko manj pa o prizadevanjih ene od njenih tematskih skupin za mednarodno sodelovanje in povezovanje informacijsko-dokumentacijskih centrov v t. i. omrežje omrežij. V sklopu teh prizadevanj je tudi pravkar končani projekt Unescovega Inštituta za izobraževanje v Hamburgu, katerega rezultat je vsebinsko bogat pregled devetdesetih informacijsko-dokumentacijskih centrov iz vsega sveta, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih. Pregled je bil izdelan na temelju ankete, v kateri so sodelovale najrazličnejše institucije, katerih informacijsko-dokumentacijska dejavnost je bodisi njihova primarna skrb ali pa je (le) nepogrešljiva podpora njihovega siceršnjega delovanja na področju izobraževanja odraslih. Tako se v pregledu pojavljajo giganti, kot so ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, REDUC – Red Latinoamericana de Informacion y Documentacion en Education, UNESCO – International Bureau of Education in mnogi drugi, pa tudi zelo majhne knjižnice, interesne skupine, nevladne organizacije in podobno. Objavljeni so osnovni podatki o vsaki instituciji, med njimi tudi naslovi njihovih predstavitvenih strani, ki pri nekaterih pomenijo že kar dostop do informacijskih storitev. Nadalje so iz pregleda razvidni podatki o velikosti in vrsti njihovih zbirk, o načinih upravljanja s podatki, o vrsti uporabnikov in načinih zadovoljevanja njihovih potreb, o razvojnih strategijah in vlogah, ki bi jih ti centri lahko prevzeli v omrežju omrežij.

Vzorec devetdesetih centrov, ki so se odzvali na Unescovo anketo, po besedah avtorice Ursule Giere sicer potrjuje začetno hipotezo o neenakomerni porazdelitvi informacijsko-dokumentacijskih centrov po svetu, kljub temu pa se vsiljuje misel, da bi bila slika bistveno drugačna, če bi bilo več navora vloženega v iskanje večjega števila ustreznih naslovnikov. Avtorica se zaveda, da na svetu ni le devetdeset informacijsko-dokumentacijskih centrov, ki bi delovali na področju izobraževanja odraslih, le odkriti in vključeni v omrežje (še) niso. Prav to pa je cilj prihodnjih prizadevanj vseh, ki so oziroma smo s projektom povezani.

Pregled je s finančno pomočjo Nemškega ministrstva za izobraževanje, znanost, raziskovanje in tehnologijo izšel kot samostojna publikacija z naslovom *Developing a Network of Adult Learning Documentation and Information Services. Directory of Members*, UNESCO Institute for Education 1998. Unescov inštitut v prvi tretjini naslednjega leta načrtuje izdajo elektronske različice, ki bo dostopna, tako kot vsi drugi dokumenti in informacije, povezane z omenjeno konferenco, na internetu pod

naslovom: <http://www.education.unesco.org/uie/confintea>. Bralcem, ki vas že zdaj zanima vsebina pregleda, pa je publikacija (v angleškem jeziku) na razpolago v knjižnici Andragoškega centra.

Druga aktivnost, ki spada v sklop prizadevanj Confinteine tematske skupine Informacijsko-dokumentacijske storitve, zadeva študijski program, ki ga financirata Unescov Participation Programme in Svetovna banka. V okviru tega programa je oktobra v Hamburgu petčlanska skupina strokovnjakov iz Afrike (po en predstavnik iz Čada in Kameruna), iz arabskega sveta (predstavnica iz Libanona), iz vzhodne Evrope ter iz Mednarodnega združenja za izobraževanja odraslih (ICAE) pripravljalo predloge regijskih akcijskih načrtov za vzpostavitev in poživitev omrežij informacijsko-dokumentacijske dejavnosti.

Prej omenjeni svetovni pregled in predlogi regijskih akcijskih načrtov so bili predmet obravnave na tridnevnem seminarju strokovnjakov iz vsega sveta, ki jih je Unescov Inštitut za izobraževanje gostil v Hamburgu od 29. do 31. oktobra. Petindvajset informatikov, knjižničarjev, dokumentalistov in drugih si je izmenjalo delovne izkušnje in s skupnimi naporji so oblikovali dokaj konkreten in uresničljiv akcijski načrt za vzpostavitev omrežja informacijsko-dokumentacijskih centrov, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem kvalitetne informacijske podpore raziskovalcem, politikom, izobraževalcem, učencem in mnogim drugim, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih v vseh sedmih svetovnih regijah.

Kot udeleženka študijskega programa in kasnejšega seminarja želim nekoliko osvetliti področje, ki sem ga preučevala in zastopala: informacijsko-dokumentacijsko dejavnost izobraževanja odraslih v deželah vzhodne in srednje Evrope in ob Baltiku.

V omenjenem Unescovem pregledu so predstavniki te regije le trije: dve organizaciji, ki se ukvarjata z vprašanjem izobraževanja žensk, s Poljske in iz Romunije, ter Andragoški center Slovenije v vlogi vodje Regionalnega informacijsko-dokumentacijskega središča za srednje- in vzhodnoevropske države (RISRIO). Ta center je nastal leta 1995 na predlog držav udeleženk konference "Izobraževanje odraslih v državah v tranziciji" (Ljubljana, 1995), pripravljenost za sodelovanje in željo po tem, da Andragoški center ohrani vodilno vlogo, pa so nekateri člani, praviloma raziskovalci izobraževanja odraslih, potrdili na srečanju lansko leto.

Na mednarodnem Unescovem seminarju je bil razvojni vidik RISRIO upoštevan in vpleten v regijski plan za celotno Evropo, kot prednostna naloga pa se je pokazala identifikacija nadaljnjih članov informacijsko-dokumentacijskega omrežja v tej regiji. Če bodo projektu zagotovljena ustrezna finančna sredstva (že tri leta si za omenjeni Regionalni center prizadevamo pridobiti podporo Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstva za znanost), potem bo uresničevanje postavljenega akcijskega načrta za Slovenijo pomenilo pomembno priložnost za uveljavljanje v mednarodnem prostoru; delo Andragoškega centra Slovenije in drugih, ki se v naši državi ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, je v njem že precej znano in spoštovano. Neizogibno pa bomo morali pomesti pred

svojim pragom in vzpostaviti učinkovito informacijsko-dokumentacijsko mrežo, sposobno, da deluje kot enakovreden člen omrežja omrežij, najprej na lastnih tleh.

O podrobnostih v zvezi z akcijskim načrtom, še zlasti pa o njegovem uresničevanju, bomo še poročali.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Je izobraževanje starejših odraslih zrcalo razvitosti civilne družbe?

“Nepismena na oni svet ne grem...” Tako je v televizijski oddaji o Univerzi za tretje življenjsko obdobje že leta 1986 dejala upokojena kirurginja, ko so jo spraševali, zakaj se je vpisala v študijski krožek računalništva za odrasle. Z enim stavkom je povedala veliko o takratnem stanju duha: o slabšalnih stereotipih, ki so se v tistem obdobju cepili na starost in staranje ter izobraževanje odraslih. Starejši so se doživljali kot odpisani, kot ljudje, ki so se znašli v predsmrtnem, niikakor pa ne v novem obdobju življenja. O sebi so razmišljali kot o tistih “za katere (drugi, država) niso storili nič, razen da so jim dali na razpolago bifeje in upokojenske izlete. Da bi to stanje lahko začeli spreminjati tudi sami, takrat seveda niso pomislili. Še več, izobraževanje je bilo takrat namenjeno predvsem delu, dosti manj življenju, starejši pa naj bi ga potrebovali zgolj zase, zgolj za življenje.

Od leta 1984, ko so se pričeli prvi programi izobraževanja za starejše, ki smo jih raziskovalno spremljali, in od leta 1986, ko so posamezniki v okviru Andragoškega društva Slovenije in s pomočjo Filozofske fakultete ustanovili prvo univerzo za tretje življenjsko obdobje, je preteklo veliko časa, potrebnih je bilo veliko naporov, doživeli smo veliko uspehov in porazov.

Ljubljanska univerza, ki je postala nekakšna neuradna krovna organizacija vseh drugih šestnajstih univerz po Sloveniji, je bila model tudi univerzama v Beogradu in Zagrebu. Postala je študijski primer evropskega sveta. Ob njej se je ves čas njenega delovanja razvijal koncept izobraževanja odraslih v poznejših letih. Predvsem pa je pomembno to, da je ljubljanska univerza za tretje življenjsko obdobje doslej bila mesto delovanja, učenja in druženja tisočev starejših in mnogih brezposelnih oseb. Z njo je v svet dela vstopilo več sto mladih mentorjev. Mnogi starejši mentorji so v njej odkrili radost andragoškega dela z motiviranimi starejšimi odraslimi. Na univerzi so se zasnule pobude za delo na področju starejših in njihove problematike. Univerza je dala podlago tudi za razvoj prvih programov za izobraževanje starejših prostovoljcev ob podpori Zavoda za odprto družbo in Ministrstva za šolstvo in šport.

Načela delovanja univerze za tretje življenjsko obdobje se spreminjajo, tako kot se z družbenim trenutkom spreminja tudi njeno poslanstvo. Leta 1984 je bila tako njena naloga privedi kulturo nazaj v izobraževanje, odkrivati in preizkušati drugačne, k posamezniku in mali študijski skupini usmerjene metode. Kasneje se je Univerza ukvarjala predvsem s preučevanjem skupinske dinamike v študijskih kroških starejših, z njenim vplivom na učenje, življenje in delovanje starejših. Univerza je tedaj razvila svoj koncept študijskega krožka na osnovi soodgovornosti, prispevanja, sodelovanja

članov, povezanosti programa z življenjem članov krožka in okoljem. Še kasneje se je začela ukvarjati z razvojem dejavnega državljanstva in prispevanja starejših za skupnost. Ob tem gre pogosto za izobraževanje, ki ima namen, da starejši pridobijo ekonomsko, psihološko in politično moč, zato da ne bi bili zgolj vzdrževana kategorija prebivalcev. Danes se oglašča potreba po razvoju programov, ki pomagajo premoščati mnogotere spremembe v posameznikovem in družbenem življenju. Starejši človek mora znati odložiti stare obrambne mehanizme in po upokojitvi graditi svojo identiteto na novih temeljih. Mora se soočiti s psihološkimi spremembami, mora se upreti temu, da mu družba določa, predpisuje, dopušča ali vsiljuje način, kako bo živel v starosti. Pa tudi, starejši človek se mora tako kot drugi prilagajati vsem družbenim in tehnološkim spremembam. Za vse to potrebuje znanje.

Univerza ima šest področij delovanja. Ob izobraževanju za starejše Univerza za tretje življenjsko obdobje vodi razvojno in raziskovalno delo, izobraževanje mentorjev in izobraževalcev, izobraževanje ljudi iz poklicev, ki se dotikajo starejših. Univerza ima razvito publicistično dejavnost in je vključena v mednarodne mreže univerz za tretje življenjsko obdobje in izmenjave študentov ter strokovnjakov. Ta "uradna" področja njenega delovanja pa ne bi dosegla svojega namena, če programov v študijskih krožkih ne bi razvijali tudi slušatelji sami.

Kadar koli se ukvarjamo z izobraževanjem katere marginaliziranih družbenih skupin, spremembe dosežemo le tako, da vplivamo na hkratno spreminjanje njih samih in njihovega okolja. Ves čas svojega delovanja tako univerza vpliva na spreminjanje pogleda na starost in staranje in v ta namen sodeluje s sredstvi javnega obveščanja. V zadnjem času nekoliko manj, kajti za katero koli civilno organizacijo je težko, če izraženim potrebam in preštevilnim pričakovanjem ne more zadostiti.

Civilna družba se v našem okolju šele razvija in dobiva svoje mesto. Dobili smo demokratične institucije, civilne družbe pa še nismo prav vajeni, zato so državni in občinski mehanizmi v podporo tovrstnim podvigom, kot je univerza za tretje življenjsko obdobje, nezadostni in nedorečeni. Nismo si na jasnem niti o tem, kaj je tisto, kar Britanci imenujejo "charity", to je organizacija, ki jo ustanovijo ljudje in je namenjena ljudem. Tako jo preprosto obravnamo kot katero koli podjetje ali katero koli profitno organizacijo. Na tem področju nas vse skupaj čakajo velike naloge. Ena prvih je sprememba miselnosti, ki uravnava naše odločitve in obnašanje.

Dušana Findeisen, Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani

Strategije večje uspešnosti

Teden vseživljenjskega učenja je za nami in tisti, ki se tako ali drugače ukvarjamo z izobraževanjem, gremo v nove "zmage". Mnogi študijski krožki, ki domujejo v Glotti Novi, nadaljujejo s svojim delom, ustanovljamo pa tudi nove. Tako smo ustanovili

tudi študijski krožek za andragoške in pedagoške delavce *Strategije večje uspešnosti*, kjer bomo drug drugega učili o tem, kar je danes aktualno na področju izobraževanja.

Cilj študijskega krožka je širjenje in poglobljanje spoznanj o novostih na področju izobraževanja. Spoznavali bomo vsebine, povezane z učenjem in poučevanjem, ter metode učnega dela. Sami bomo lahko tudi sodelovali kot izvajalci ali pa moderatorji učnega procesa. To je lahko za učitelja še poseben izziv, saj vemo, da z lastno aktivnostjo intenziviramo naše zavedanje o obravnavani temi. Tak način dela omogoča razvijanje osebnostnih spretnosti posameznika, to pa pozitivno vpliva tako na osebno kot poklicno življenje.

Živimo v času, ko se vse bolj kaže pomen nenehnega izobraževanja in usposabljanja. Zato se tudi sami vse pogosteje znajdemo v vlogi učenca v učnem procesu. Spoznanja na področju tehnik ter metod poučevanja in učenja so tesno povezana in prepletena. Ko spoznavamo učinkovite prijeme pri poučevanju, lahko obenem ozavestimo naše učne metode. Ozaveščanje nam daje tudi možnost morebitnega spreminjanja teh metod. Ta proces pa teče tudi v nasprotni smeri. V lastnem izobraževanju in usposabljanju se nenehno srečujemo z ljudmi, ki imajo vsak svoje izrazite sposobnosti. Ti ljudje nam lahko predstavljajo zgled za naš lasten profesionalni in osebni razvoj (če danes to dvoje sploh lahko še ločimo). Prav način dela, ki ga omogoča študijski krožek, ustvarja razmere za to, da se en od drugega učimo, saj predstavlja varno okolje, ki je namenjeno ozaveščanju in razvijanju novih sposobnosti in spoznanj.

Študijski krožek za andragoško-pedagoške delavce smo poimenovali *Strategije večje uspešnosti*. Člani krožka se srečujemo vsak zadnji ponedeljek v mesecu v prostorih Glotte Nove. Naslednje srečanje bo 25. januarja 1999. K sodelovanju vabimo tudi nove člane, ki jih obravnavano področje izobraževanja in učenja zanima. Naj dodam še točen naslov: Glotta Nova, Grad Kodeljevo, Koblarjeva 34, Ljubljana.

Milan Kotnik, somentor študijskega krožka

Program javnega dela ***Pomoč pri učenju udeležencem osnovne šole za odrasle***

Kot temeljno izobraževanje odraslih razumemo pridobivanje tistega znanja in spretnosti, ki je nujno za razumevanje življenja v družbeni skupnosti, ter pridobivanje socialnih in življenjskih spretnosti, ki so potrebne za odgovorno delovanje v družbi. V knjigi dr. Zorana Jelenca *Terminologija izobraževanja odraslih* je kot temeljno izobraževanje odraslih opredeljeno tudi osnovno izobraževanje odraslih.

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, kako velik pomen ima dobro usvojeno temeljno računsko znanje, pismenost... za nadaljnje izobraževanje. Odrasli, bolje

mlajši odrasli, imajo po zakonu (delovanje osnovne šole za odrasle je zakonsko urejeno z Zakonom o osnovni šoli in Zakonom o izobraževanju odraslih) pravico, da svobodno izbirajo poti, vsebine, oblike, sredstva in metode izobraževanja. Ob zaključku izobraževanja morajo seveda dosežati enak standard znanja, kot ga omogoča (redno) izobraževanje otrok in mladine.

Utemeljitev programa pomoči

Po izkušnjah sodeč imajo udeleženci izobraževanja odraslih, ki obiskujejo osnovno šolo za odrasle, nemalokrat učne težave. Pomoči pri učenju pa žal ni možno izvajati kot redno dejavnost, saj tudi predavatelji na osnovni šoli izobražujejo pretežno kot zunanji sodelavci. Osnovna šola za odrasle s takšno organizacijo - ki jo med drugim pogojuje tudi manjše število udeležencev - ne predvideva (šolskih) svetovalnih služb, ki bi dajale učno pomoč¹. Udeleženci osnovne šole za odrasle pa bi jo potrebovali, saj so bili prav zaradi nezadostnega znanja vključeni v to institucijo. Po izkušnjah predavateljev je bila izključenost iz rednega šolanja nemalokrat posledica:

- socialnih, družinskih razmer,
- neprilagojenega vedenja,
- pomanjkljivih delovnih navad,
- osebnostnih težav.

Učno pomoč bi po oceni vodje osnovne šole potrebovalo več kot 20 % udeležencev Osnovne šole za odrasle na Andragoškem zavodu Maribor, Ljudski univerzi. Temeljila naj bi na načelu prostovoljne udeležbe. Poudariti želimo, da je učna pomoč namenjena tistim (praviloma mlajšim) udeležencem, ki obiskujejo razredno-predmetno organizacijsko obliko izobraževanja, v kateri je manj pozornosti namenjene samostojnemu učenju, čeprav prav ta predstavlja končni cilj izobraževanja odraslih. Prav zato smo na Andragoškem zavodu Maribor, Ljudski univerzi, v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje in koordinatorjem javnih del - podjetjem Made - pripravili program javnega dela *Pomoč pri učenju udeležencem osnovne šole za odrasle*.

Na stopnji načrtovanja in programiranja obravnavanega programa javnega dela smo sodelovali: vodja osnovne šole Jože Gomolj, vodja splošnega izobraževanja Zdravka Jurhar, strokovna delavka Miloslava Kalšek in andragoginja svetovalka Alenka Sagadin. Pri pripravi smo upoštevali potrebe in cilje dveh ciljnih skupin:

kandidatov, ki bodo izvajali *program javnega dela* (izvajalcev) in *udeležencev izobraževanja odraslih*, ki obiskujejo osnovno šolo za odrasle (uporabnikov učne pomoči).

Vsebina in splošni cilji programa javnega dela

Program javnega dela izvajalcem zagotavlja možnost pridobivanja novega znanja in osebnostnega razvoja. Navajamo nekaj najpomembnejših:

¹ Diana Roškar, Osnovna šola za odrasle na ljudskih univerzah, Andragoška spoznanja, 1996/4

- pridobivanje novih pedagoško-andragoških in psiholoških znanj ter izkušenj;
- osebnostni razvoj kot "stranski učinek" srečanj in komunikacije z mlajšimi odraslimi;
- pomembno socialno integracijo brezposelnih izvajalcev.

V skladu z navedenimi ugotovitvami smo si postavili tudi splošne cilje programa javnih del, ki zadevajo uporabnike programa z učnimi težavami. Ti so naslednji:

- premagovanje učnih težav in zagotavljanje večje učne uspešnosti udeležencev pri posameznih predmetih, in sicer po metodi postopnega usmerjanja od individualnih inštrukcij pri posameznih predmetih do svetovanja za samostojno učenje;
- izboljšanje medčloveških odnosov, komunikacijskih spretnosti in samozavesti udeležencev ("stranski", vzgojni produkt izobraževanja);
- izboljšanje motivacije, odnosa do učenja udeležencem osnovne šole za odrasle, pridobiti pozitivne izkušnje učenja, spodbujanje vedoželjnosti.

Vsebina pomoči pri učenju, ki jo dajejo izvajalci, torej zajema tipična dela in opravila udeležencev javnih del, ki so zlasti pomembna za naročnika (v tem primeru je to Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje). Sem spadajo:

- (pedagoška) priprava na individualno pomoč udeležencem osnovne šole za odrasle pri družboslovnih oziroma naravoslovnih predmetih;
- individualna pomoč pri učenju oziroma individualne inštrukcije zunaj rednega urnika izobraževanja (torej razlaganje, pojasnjevanje učne snovi);
- ustrezno komuniciranje z udeleženci izobraževanja (osebno svetovanje, informiranje oziroma vodeni pogovori in neformalni pogovori...);
- neformalno druženje oziroma koristno preživljanje prostega časa z udeleženci osnovne šole za odrasle (morebiten skupen obisk knjižnice, kino-predstave, središča za samostojno učenje ali drugih institucij, ki spodbujajo vseživljenjsko učenje ter svetovanje za samostojno načrtovanje in organiziranje učenja ipd.).

Za svetovalce (usmerjevalce oziroma spodbujevalce učenja) smo predvideli kandidate z višjo (VI.) stopnjo izobrazbe najrazličnejših smeri. Kandidati morajo imeti smisel za delo z ljudmi, ustrezne komunikacijske spretnosti in tudi osnovno poznavanje računalništva, ki je potrebno za uspešno delo v središču za samostojno učenje.

Krajši program usposabljanja

Pred začetkom izvajanja programa javnih del smo predvideli krajši, tj. 16-urni program usposabljanja, ki je zajemal podrobno predstavitev Osnovne šole za odrasle na Andragoškem zavodu Maribor, Ljudski univerzi. Poudarek predstavitve, ki jo je izvedel vodja osnovne šole, je bil zlasti na primerjavi z rednimi osnovnimi šolami. Pomemben vidik usposabljanja je predstavljalo komuniciranje z odraslimi udeleženci osnovnega izobraževanja odraslih, ki ga je izvedel Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, ter praktično preskušanje različnih tehnik samostojnega učenja.

Perspektiva programa javnega dela

Pri pripravi programa javnega dela je naročnika treba seznaniti tudi z možnostjo zaposlitve, torej prehoda v redno dejavnost. Tovrstna učna pomoč in neformalno druženje z mladostniki bi lahko kandidatom za izvajanje programa javnih del pomenila dragoceno pedagoško izkušnjo in katerega tudi motivirala za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe. S tem bi se dolgoročno povečale možnosti za zaposlitev v šolstvu: v dualni šolski organizaciji, morebiti kot učitelji praktičnega pouka....

Program javnega dela *Pomoč pri učenju udeležencem osnovne šole za odrasle* uspešno poteka že začetka novembra. Izvajalki javnega dela opravljata učno pomoč v obsegu polovičnega delovnega časa, pri čemer njuno delo vrednotimo v obliki pedagoških ur. Udeleženci osnovne šole za odrasle že uporabljajo učno pomoč. O učinkih učne pomoči in doseženih ciljih, ki smo si jih postavili v programu, bo več povedala evalvacija programa, ki bo potekala v skladu z vsebinskim in časovnim načrtom.

Alenka Sagadin, Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza

Študijski krožek na vasi - možnost za graditev skupnosti

Krožek *Šola za starše* začenja v šolskem letu 1998/99 svoje četrto študijsko leto. Letos si je za cilj postavil raziskovanje odnosov v družinah. Iz skupnega druženja ob izobraževanju se želi vsaka posameznica nekaj naučiti, da bi v lastni družini kakovostneje živela. Cilj ni znanje samo po sebi, ampak si z znanjem želimo izboljšati življenje. Ob zavedanju, da je odrasle ljudi izjemno težko kar koli naučiti, razmeroma lahko pa je ustvariti okoliščine, v katerih ljudje učijo sami sebe, poskušamo takšne okoliščine družno ustvarjati. Učenje, povezano z medsebojnimi odnosi, gre zelo počasi, dosežki so majhni, premiki komaj opazni, pa vendar so. Članom krožka se kot kaže zdijo dovolj veliki, da vztrajajo. Krožek že s svojim trajanjem dokazuje, da je delo razmeroma uspešno, kot uspešnega pa so ga ocenili tudi v Andragoškem centru Republike Slovenije - v projekt Študijski krožki je naš krožek vključen tretje leto.

Naši študijski krožki so vsako leto razvili novo vsebino. Delo je potekalo po stopnjah, ki so v celotnem procesu spodbujale izkustveno učenje. Naj jih na kratko opredelimo.

Udeleženci so se medsebojno seznanili in se pogovorili o pričakovanjih, o željah v zvezi s programom dela v študijskem krožku. Pri študijskem krožku, ki deluje že več let in se člani že poznajo, ti pogovori potekajo zelo neformalno, po telefonu ali ob naključnih srečanjih.

Uredimo in polepšajmo naš kraj

V Knežaku smo se člani študijskega krožka *Uredimo in polepšajmo naš kraj* odločili, da polepšamo svojo vas. V krožku deluje 11 članov pod okriljem Ljudske univerze Postojna. Srečujemo se večkrat letno.

Srečanja študijskega krožka, na katerih smo se člani sprva sami skušali ekološko izobraziti in poiskati "šibke točke" naših krajev, so prerasla v čistilne akcije, v katere nam je uspelo pritegniti številne vaščane, mladino, gasilsko društvo in Krajevno skupnost Knežak. Vanje želimo vključiti čim več ljudi, tudi iz vasi Bače in Koritnice, in skupaj popraviti napake iz preteklosti. Delo študijskega krožka smo predstavili že na razstavi Učila 95 v Ljubljani. V lokalnih časopisih in na radiu pa se redno pojavljamo.

S krajevno skupnostjo smo organizirali že štiri večje čistilne akcije. Od leta 1995 naprej smo očistili Selo, Lokev, Petekine in okolico pokopališča, uredili nekatere javne površine v vasi, očistili divje odlagališče Evangelij in uredili zbirališče kosovnih odpadkov na cesti proti Koritnicam. Akcij se je vsako leto udeležilo več kot petdeset vaščanov.

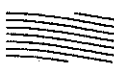
Naš namen je ekološko ozavestiti in izobraziti vse vaščane in povečati njihovo pripravljenost, da sami nekaj storijo za svojo vas in spoznajo posebnosti kraja in okolice, v kateri živijo.

V nekaj letih smo člani krožka postali prijatelji in pridobili precej somišljenikov. Zrnje, ki smo ga posejali, je vzklilo v društvo. Vanj nameravamo vtakati izkušnje in način dela v študijskem krožku. Pravkar nastaja celovit program po področjih, ki so nakazana že v imenu Piškotek (Prijatelji informiranja, športa, kulture, okolja, turizma, ekologije Knežak).

Povezati želimo prebivalce Krajevne skupnosti Knežak in sosednjih vasi in oživiti dejavnosti na vseh področjih, ki lahko naredijo naše kraje prijaznejše domačinom in obiskovalcem.

Naše delo smo predstavili v Tednu vseživljenjskega učenja na medobčinski kulturni prireditvi. Izdali smo tudi zgibanko in jo razdelili obiskovalcem. Udeležba ljudi na prireditvi je presegla vsa pričakovanja. Številni domačini, prijatelji, predstavniki treh občin: Postojne, Pivke in Ilirske Bistrice so skupaj z županoma naše in pivške občine glasno zaploskali izvajalcem. Še posebej smo bili veseli obiska dr. Zorana Jelenca iz Andragoškega centra Republike Slovenije.

Marjana Urbančič, mentorica študijskega krožka

Skupaj smo ugotavljali potrebe udeležencev, pogovarjali smo se o vrednotah, izkušnjah... in tako poskušali oblikovati program dela. Vsebinsko in načine dela so določile udeleženke skupaj z mentorico, zato so bili vsako leto drugačni, v skladu s potrebami in željami udeleženk, pa tudi z zmožnostmi mentorice, ki je imela vlogo koordinatorice in spodbujevalke. Zamisli za naslednje šolsko leto so nastajale ob izteku študijskega krožka pozno pomladi, v novem šolskem letu smo jih prevetrili in jih izpopolnili.

Ker so sproščeni odnosi in dobro vzdušje pomembni za kakršno koli učenje, toliko bolj pa še za učenje o medsebojnih odnosih, smo si prizadevali, da bi vzpostavili zaupanje. Za to smo uporabljali razne interakcijske igre, pozorni smo bili na možnosti za neformalne klepete, ki jih ženske današnjega časa, vpete v službo in dnevne obveznosti, še kako potrebujejo. Spodbujali smo kreativne načine mišljenja.

Ko smo določili temo, o kateri se bomo učili, smo bolj natančno določili nekatere probleme s tega področja, ki so bili zanimivi za skupino. To so bile bodisi izkušnje, bojazni, izzivi...posameznih članic bodisi zgodbe drugih: slišane, prebrane, videne.

Naslednja stopnja je bilo izobraževanje, kot si ga klasično predstavljamo: iskali smo podatke, razmišljali in se pogovarjali o vprašanju, ki smo ga izbrali, iskali smo različne možne rešitve, ki jih je opredeljevalo naše okolje. Vseskozi smo spodbujali večplastno razmišljanje in ocenjevanje lastnega učnega procesa.

Temu je sledilo izbiranje rešitev problema, osebnih teorij, pisnih izdelkov, literarnih izdelkov... Tako so npr. v zvezi z vrednotami, ki jih želimo prenesti svojim otrokom, nastale pravljice, na podlagi razmišljanja o lastnem otroštvu pa socialne črtice.

Evalvacija je potekala vseskozi, zajemala je pogovor, ki je imel za cilj predvsem vrednotenje posameznih rešitev, izdelkov, pa tudi poteka našega izobraževanja.

Posebno pozornost smo posvečale sporazumevanju, ki je bilo enakovredno; s tem smo se izognile enosmernosti sporočanja. Članice krožka so bile različne starosti in različne izobrazbe, včasih zelo različnih pogledov na življenje. Prav s tem smo druga drugi ponujale bogate možnosti razmišljanja o drugih ljudeh. Za kakovost medsebojnih odnosov so odgovorni vsi krožkarji. Obstajati mora soglasje za odprte odnose, sicer ostanemo le pri frazah. Medsebojna naklonjenost – tudi v primerih nestrinjanja – spodbuja učne procese, vpliva na večjo "življenjskost" učenja in tako na celotni osebni razvoj.

Ko smo poskušale ugotoviti, zakaj je naš krožek uspešen, smo prišle do spoznanja, da je med motivi za udeležbo izrazita potreba po druženju žensk na vasi. Stare oblike druženja, ki so jih poznali v preteklosti, so preživele. Izobraževalne dejavnosti ponujajo za nas in za naše okolje dokaj sprejemljiv način večernega srečevanja v slogu "utile et dulce". Uspešno druženje obojega: zadovoljevanje izobraževalnih in družabnih potreb je okrepilo jedrno skupino krožka, ki tako ostaja ista.

Nives Ličen, mentorica študijskega krožka

Borze znanja v Sloveniji (I. del)

V osemdesetih letih je v Chicagu nastala ustanova The Learning Exchange, ki je temeljila na načelu "each one teach one". Po njenem zgledu je Andragoški center Republike Slovenije leta 1992 razvil projekt borza znanja, ki po programu sledi konceptom vseživljenjskega, neinstitucionalnega in neformalnega izobraževanja, spodbujanja razvoja splošne kulture vseživljenjskega učenja ter izboljšanja kvalitete življenja znotraj učeče se družbe. Dr. Zoran Jelenc, Irena Benedik in Ema Perme so se z velikim zanosom lotili razvijanja novega informacijskega sistema. Dvom, ali bodo Slovenci sprejeli tovrstno obliko učenja, se je razblinil že ob prvih navdušenih odzivih uporabnikov in ob pomoči slovenskih medijev je borza znanja odločno zakorakala na svojo lastno - ljudsko - pot.

Šest let mineva od takrat in danes s ponosom govorimo o borzni družini, ki jo sestavlja že pet samostojnih in uspešnih enot v Ljubljani, Mariboru, Novem mestu, Slovenj Gradcu in Izoli, več kot 5.500 uporabnikov, ki so izmenjali prek 8.100 različnih znanj in informacij,

25 radijskih postaj, tiskanih medijev in drugih sredstev javnega obveščanja, ki nam velikodušno pomagajo pri informiranju uporabnikov

ter na tisoče stikov s posamezniki, z organizacijami in z ustanovami, doma ter v tujini, s katerimi sodelujemo in prijateljujemo.

Borza znanja Ljubljana v Delavski knjižnici

Po enoletnem poskusnem delovanju v Andragoškem centru se je borza znanja 1. decembra 1993 preselila v Knjižnico Otona Župančiča, v enoto Delavska knjižnica. Odziv javnosti je namreč pokazal, da je tovrstno informacijsko središče potrebno približati javnosti tudi s primernejšo, lažje dostopno lokacijo. Po petih letih domovanja v Delavski knjižnici je ljubljanska borza znanja najstarejša in osrednja borza znanja, ki koordinira delovanje regionalnih in lokalnih informacijskih središč, razvija in usklajuje skupne aktivnosti na nacionalni ravni ter skrbi za informiranje in promocijo projekta v domači ter tuji javnosti. V ljubljanski borzi znanja je znanje in informacije poiskalo ali ponudilo že več kot 3.500 uporabnikov. Med uporabniki je nekoliko več žensk, večinoma iz širše ljubljanske regije, čedalje več pa je tudi članov iz tujine.

Statistična analiza kaže, da so najbolj aktivni ali vedoželjni uporabniki med 20. in 50. letom starosti, vendar je starostna struktura naših članov izjemno pestra. Med njimi sta tako 11-letna učenka iz Ljubljane, ki se je želela naučiti igranja na flavto, kot upokojena gospa, stara 85 let, ki nas je poklicala, da bi v izpopolnila znanje italijanskega jezika in se naučila tkati na statvah. Največ uporabnikov je zaposlenih, tretjina je dijakov in študentov, v veliki meri se na nas obračajo tudi brezposelni in upokojenci. Stopnja formalne izobrazbe članov je izredno visoka: 57 % ima srednješolsko, 10 % višješolsko in kar 19 % visokošolsko izobrazbo, ekonomske,

tehnične, jezikoslovne, pedagoške, naravoslovne ali druge smeri. Podatki o izobrazbeni strukturi so izjemno zanimivi, saj kažejo, da so potrebe in želje po dodatnem izobraževanju ter vseživljenjskem učenju v veliki meri povezane s stopnjo formalne izobrazbe. V podatkovni bazi ljubljanske borze znanja je evidentiranih prek 5.500 učnih del, med njimi nekoliko več učnih povpraševanj (60 % povpraševanj, 40 % ponudb).

Največ je učnih ponudb in povpraševanj po znanju tujih jezikov, zlasti angleškega jezika, čeprav se v naši jezikovni ponudbi nahaja več kot trideset različnih jezikov. Uporabnike zanimajo likovna umetnost, ročna dela, matematična in računalniška znanja, inštrukcije iz šolskih predmetov, glasba, popotovanja, plesi, retorične in gostinske spretnosti, sodobna duhovnost itd. Naši člani seveda iščejo in ponujajo še mnoge druge - tudi manj običajne in redke - znanja ter veščine. Tako smo med drugim iskali - in našli - poznavalce starokeltske kulture, strokovnjake za molekularno biologijo, pihalce ognja, orientalske plesalce, mojstre za izdelovanje poliestrov, pripovedovalce starih ljudskih pravljic...

V ljubljanski borzi znanja smo veseli odziva in zadovoljstva naših uporabnikov, vendar vedno poudarjamo, da nam vse to brez sodelovanja sredstev javnega obveščanja, ki informirajo javnost o naši dejavnosti in vsak dan objavljajo aktualno učno povpraševanje in ponudbo, ne bi uspelo. Dejavnost borz znanja je pomembno odvisna od podpore javnih občil in tako se v ljubljanski borzi znanja zahvaljujemo: Teletestu Televizije Slovenija, radiu Poslovni val, radiu Studio D, Radiu Glas Ljubljane, Notranjskem radiu, Radiu Ognjišče, radiu Zeleni val, Radiu 94, radiu Univox, Radiu Slovenija - 1. program, časniku Gorenjski glas, mesečnikom Krpan, Horus in Indeks ter seveda novinarjem in uredništvom drugih radijskih, televizijskih ter časopisnih hiš, ki so nam pomagali.

Borza znanja Maribor v Dobi

Leta 1996 smo dobili prvo regijsko borzo znanja in 24. januarja pripravili slovesno odprtje. Telefon, tako kot na vseh borzah, zvoni v imenu znanja in njegovega posredovanja. Po dobrih dveh letih in pol imamo že 1200 članov z več kot 1600 povpraševanji in ponudbami po znanju, kjer je razmerje 2:1 v prid želja po znanju. Torej zvedavost vsekakor velja tudi na Štajerskem. Največ je povpraševanj po znanju jezikov, na drugem mestu so želje s področja matematičnih znanj, na visokem tretjem mestu pa se ljudje v našem mestu zanimajo za znanje s področja glasbe. Tu vsekakor lahko s ponosom povemo, da ljudi na našem koncu Slovenije zelo zanima igranje na manj vsakdanja glasbila, kot so: harfa, citre, bobni, orgle: za njih smo tudi že poiskali ponudnike.

Ob prvi obletnici smo v predverju Kina Union v Mariboru pripravili srečanje članov borze znanja v Mariboru in k oblikovanju kulturnega programa povabili nekatere naše člane, na prireditvi pa so se z znanjem različnih spretnosti predstavili naši člani. Tako ste lahko spoznali, kakšno pisavo zmore kaligraf s pravim gosjim

peresom, kako se pletejo košare iz vrbovih vej, kako se klekljajo čipke, kako lepi so preparirani metulji iz najrazličnejših delov sveta in še bi lahko naštevali. Ob zaznamovanju prve obletnice smo imeli že 400 članov.

Druga obletnica delovanja borze znanja v Mariboru je potekala v znamenju zbiranja pobud in mnenj o delovanju naše borze, saj smo pripravili vprašalnik za naše člane. Želeli smo zvedeti kaj več o tem, kako so zadovoljni z delovanjem, z organizacijo oziroma s posredovanjem podatkov ter s posredovanjem znanja, ki so ga bili deležni od ponudnikov. Rezultati so bili več kot razveseljivi. Pripravili smo tudi nagradno vprašanje po Radiu Maribor in glede na odziv, v tistem dnevu nam je telefon nenehno brnel, sklepamo, da ljudje borzo dobro poznajo, prav tako pa tudi njen obseg delovanja.

Ves čas doživljamo lepe trenutke, saj nam ljudje ob posredovanju znanja sporočijo marsikaj prijetnega in zanimivega.

Tako nam je prejšnje poletje uspelo najti gospo, ki je članici posredovala recept za ribezovo vino. Tako smo "rešili" tudi veliko količino ribeza.

Gospodu, ki je iskal poznavalca izdelovanja kmečkih orodij, smo posredovali podatke nekoga, ki to znanje obvlada; postala sta tudi dobra prijatelja.

Gospa, ki se je želela učiti nemškega jezika, je sodelovala z mladenko in jo v zameno naučila klekljanja.

Veseli smo, da so ljudje dejavnost sprejeli, v veliko pomoč pa sta nam dva načina obveščanja ljudi: dnevnik Večer in Radio Maribor. Ti dve občili tedensko redno obveščata prebivalce Maribora in Podravja o novostih z borze znanja pri Dobi.

Borza znanja Novo mesto v RIC-u

Borza znanja Novo mesto je bila ustanovljena 26. maja 1996. Nahaja se v Razvojnem izobraževalnem centru Novo mesto, ki predstavlja center izobraževanja odraslih na Dolenjskem in si prizadeva širiti svojo ponudbo izobraževanja. Borza znanja Novo mesto je nastala ob podpori Andragoškega centra RS in Mestne občine Novo mesto. V svojem dvelétnem delovanju je pridobila 640 članov, ki so posredovali več kot 750 ponudb in povpraševanj. Večina članov je iz novomeške regije, Zasavja in Bele krajine, nekaj pa celo iz sosednje Hrvaške.

Med ponodbami je največ znanja tujih jezikov, matematike in statistike, sledijo likovna umetnost, glasba, šport in igre ter fizika. Člani novomeške borze znanja največ povprašujejo po znanju tujih jezikov, matematike in statistike, glasbe, sledijo pa jim znanja kemije, ročnih del, računalništva in informatike. Med najbolj zanimivimi ponodbami lahko omenimo znanje izvornih folklornih plesov vsega sveta, znanje kitajščine in nizozemščine, ulivanje izdelkov iz aluminija in še in še.

V okviru novomeške borze znanja smo posneli dva dokumentarna filma: o dejavnostih borze znanja in o članu, ki uliva izdelke iz aluminija. Oba sta bila predvajana na

novomeški lokalni televiziji Vaš kanal. V Tednu vseživljenjskega učenja 1996 smo pripravili Dan odprtih vrat borze znanja, naslednje leto pa predstavitev borze znanja v Domu starejših občanov v Novem mestu.

Ob prvi obletnici so se z dejavnostjo borze znanje seznanili novomeški upokoјenci, ob drugi pa smo pripravili nagradna vprašanja na dolenskih radijskih postajah. Ta oddaja je potrdila, da ljudje na Dolenjskem kar dobro poznajo našo dejavnost. Ponudbe in povpraševanja novomeške borze znanja lahko spremljate na Radiu Krka, Radiu Max in Radiu Studio D, poleg tega pa v mesečnikih Novi medij in Špica. Po dveletnem delovanju lahko ugotovimo, da je borza znanja v Novem mestu zaživela, da jo ljudje poznajo in jo uporabljajo. Število članov in njihovo zadovoljstvo pa kaže na upravičenost borze znanja na Dolenjskem.

Članek o borzah znanja se nadaljuje v januarski številki Novičk, pripravile pa so ga:

- Marina Hrs, Borza znanja Izola
- Bernarda Mori Rudolf, Borza znanja Slovenj Gradec
- Ema Perme, Borza znanja Maribor
- Sanda Progar, Borza znanja Novo mesto
- Manica Žmauc, Borza znanja Ljubljana

Kako naj zastavim svojo profesionalno in življenjsko pot v prihodnje

V podjetju Racio Celje d.o.o. smo se že leta 1992 odločili, da razvijemo Studio za načrtovanje kariere, kot zaokrožen sklop raziskovalno-svetovalne izobraževalne dejavnosti za mlade. V tem okviru smo razvili petdnevni program pod nazivom *Načrtovanje kariere za podjetno ravnanje oziroma Poletna šola podjetništva*. Navedeni program je namenjen študentom, dijakom, mladim brezposelnim osebam v starosti od 17 do 27 let, ki se zavedajo nujnosti nenehnega izobraževanja in prilagajanja čedalje bolj kompleksnemu in nepredvidljivemu okolju.

Program je še posebej dejavno zaživel leta 1996, ko smo njegove vsebine standardizirali in smo z denarno pomočjo zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje dvajsetkrat izvedli program *Poletna šola podjetništva*. Program se je večinoma izvajal dislocirano v Kranjski Gori, to je mladim poleg pridobivanja novih aktualnih znanj in pogledov omogočilo še neformalno druženje. V prostem času smo organizirali razne športne dejavnosti, tako da so mladi preživeli zelo aktiven in pester teden.

Glede na hitre spremembe v družbi smo program sproti posodabljali in vnašali najaktualnejša znanja in izkušnje iz sveta. Tako je program z nekoliko spremenjeno vsebino in naslovom *Kako naj zastavim svojo profesionalno in življenjsko pot v prihodnje* zaživel tudi v tem letu.

